

z dnia 27 sierpnia 2015 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Brzesko na lata
2015 - 2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 poz.594 z późn. zm.), art. 16b., art. 17 ust. 1 pkt 1, art. 110 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku poz. 163 z późn. zm.) Rada Miejska w Brzesku uchwała co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Brzesko na lata 2015-2020, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Brzeska

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodnicząca Rady
Miejskiej w Brzesku

mgr Ewa Chmielarz

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE BRZESKO NA LATA 2015-2020

I. WSTĘP

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych wyznacza kierunki działań jakie należy obrać by skutecznie niwelować problemy z jakimi borykają się mieszkańcy gminy. Problemy społeczne stoją na przeszkodzie do prawidłowego funkcjonowania życia zbiorowego. Rozwiązywanie ich stanowi jedno z najważniejszych zadań administracji publicznej wszystkich szczebli. Szczególnie istotna rola przypada w tym systemie samorządowi lokalnemu, a zwłaszcza gminom. Niezbędnymi warunkami efektywnej realizacji pomocy społecznej są: diagnoza rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej oraz długofalowy plan działań. Niniejsza strategia w części diagnostycznej opiera się o dane statystyczne z lat 2011-2013, przyczyną tego jest fakt, iż w czasie jej postawiania nie był jeszcze dostępny komplet niezbędnych danych za rok 2014 r. Nie ma to jednak zasadniczego znaczenia dla uchwycenia charakterystycznych tendencji i zjawisk społecznych, na które strategia ma odpowiadać.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Brzesko jest gminą miejsko-wiejską położoną w województwie małopolskim – subregionie tarnowskim w centralnej części powiatu brzeskiego. W jej skład wchodzi miasto Brzesko oraz sołectwa: Bucze, Jadowniki, Mokrzyńska, Sterkowiec, Jasień, Szczepanów, Okocim, Poręba Spytkowska i Wokowice. Powierzchnia gminy to 103 km². W 2013 r. zamieszkiwało ją 36 343 mieszkańców, w tym 17 193 osoby w mieście i 19 150 na wsi. W 2013 r. gęstość zaludnienia w Gminie wynosiła 354 osób/km² a stosunek płci wynosił 104 kobiet na 100 mężczyzn.

Bardziej szczegółową charakterystykę **demograficzną** obrazuje poniższa tabela

Lata	Wiek przedprodukcyjny(14 lat i mniej)	Wiek produkcyjny(15-59) kobiety(15-64) mężczyźni	Wiek poprodukcyjny	Ogółem
2013	5828	24482	6000	36310
2012	5913	24666	5764	36343
2011	5974	24764	5566	36304

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba mieszkańców Gminy z podziałem na miejsce zamieszkiwania i płeć

Rok	Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2013	wieś	19213	9611	9602
	miasto	17079	8231	8866
2012	wieś	19150	9574	9576
	miasto	17193	8284	8909
2011	wieś	19051	9515	9536

	miasto	17253	8314	8939
--	--------	-------	------	------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

III. PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY BRZESKO Z PERSPEKTYWY MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

R. Maris definiuje problemy społeczne jako ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić.[#]

Instytucją, w której skupiają się wszystkie problemy społeczne miasta i gminy jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Funkcjonuje on oraz wykonuje swoje zadania głównie w oparciu o: ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.) oraz przepisy wykonawcze do niej. Zgodnie w w/w ustawą, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2 ust. 1). Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3 ust. 1). Problemy społeczne, z powodu których udzielana jest pomoc są określone w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej. Należy pamiętać, iż w jednej rodzinie może występować jednocześnie kilka problemów, w tym: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm, itd. uprawniających do korzystania ze świadczeń (pieniężnych i niepieniężnych).

Poniższa tabela przedstawia rodzaje pomocy świadczonej przez MOPS w Brzesku

forma pomocy	2011		2012		2013	
	Liczba osób którym przyznano decyzja świadczenie	Liczba świadczeń	Liczba osób którym przyznano decyzja świadczenie	Liczba świadczeń	Liczba osób którym przyznano decyzja świadczenie	Liczba świadczeń
zasiłki stałe	121	1 148	112	1 123	104	1 071
zasiłki okresowe	83	264	82	258	107	336
posiłek	729	96 760	696	95 602	680	93 184
usługi opiekuńcze w tym specjalistyczne	69	23 992	67	24 606	76	26 431
zasiłki celowe na pokrycie wydatki powstałych w wyniku zdarzenia losowego	2	3	2	2	49	55
inne zasiłki celowe i w naturze	714	x	694	x	651	x
odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	18	164	22	218	24	248
sprawienie pogrzebu	2	2	1	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03.

Poniższa tabela ilustruje liczbę osób i liczbę rodzin którym przyznano świadczenie ze względu na powód przyznania

powód trudnej sytuacji życiowej	2011		2012		2013	
	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w tych rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w tych rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w tych rodzinach
ubóstwo	520	1 353	514	1 603	347	1071
bezdomność	5	5	10	10	30	36
potrzeba ochrony macierzyństwa	74	430	74	429	68	390
bezrobocie	448	1 536	443	1 444	460	1457

niepełnosprawność	323	758	318	732	267	614
długotrwała lub ciężka choroba	344	805	340	809	315	760
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	312	1 403	302	1 280	275	1127
przemoc w rodzinie	32	101	28	85	32	99
alkoholizm	61	134	61	121	57	112
narkomania	2	2	1	1	1	1
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	10	10	16	14	18
zdarzenie losowe	2	7	2	7	49	130
sytuacja kryzysowa	2	6	1	1	52	189

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03.

Jak wynika z powyższych danych oraz z obserwacji pracowników socjalnych tut. Ośrodka głównymi problemami społecznymi Gminy Brzesko są:

1. Ubóstwo
2. Bezrobocie
3. Alkoholizm
4. Trudna sytuacja życiowa osób starszych
5. Przemoc w rodzinie
6. Niepełnosprawność i choroby

1. Ubóstwo

Zjawisko ubóstwa jest bez wątpienia jednym z najpoważniejszych wyzwań stojących przed współczesnym światem i również przed Gminą Brzesko. Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Za ustawową granicę ubóstwa uważa się osiąganie dochodów poniżej kwoty, za którą można ubiegać się o przyznanie świadczenia pieniężnego – w chwili obecnej w Polsce kryterium dochodowe wynosi:

dla osoby samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 542 zł,

dla osoby w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 456 zł. Ubóstwo spowodowane jest bezrobociem, niskimi wynagrodzeniami i świadczeniami emerytalno-rentowymi, z których niejednokrotnie utrzymują się całe rodziny. Osoby ubogie borykają się z poczuciem bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. Ponadto braki materialne sprawiają, że rodziny ograniczają kształcenie dzieci. W ten sposób dokonuje się powielanie przez nie poziomu wykształcenia i statusu zawodowego oraz materialnego rodziców. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość. Jednym z widocznych przejawów ubożenia społeczeństwa jest utrzymujący się na wysokim poziomie problem niedożywionych dzieci (zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych) oraz osób dorosłych - najczęściej samotnych. Dla uczących się dzieci posiłki oferowane są w palcówkach oświatowych w formie obiadów.

Poniżej przedstawiono szczegółowe dane statystyczne przedstawiające problem ubóstwa na terenie Gminy Brzesko.

Liczba osób objęta pomocą z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzesku z powodu ubóstwa

	2011	2012	2013
Liczba rodzin	520	514	347
Liczba osób w tych rodzinach	1 353	1 603	1 071

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03.

Liczba dzieci korzystających z pomocy w formie posiłków w szkołach na terenie Gminy Brzesko

	2011	2012	2013

Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenie	729	696	680
Liczba świadczeń	96 760	95 602	93 184

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03.

Jak wynika z przedstawionych danych statystycznych problem ubóstwa w dającej się przewidzieć perspektywie czasowej powinien tracić na znaczeniu. Jednak szczególnie istotne jest podejmowanie działań zmierzających do zwiększenia dynamiki tego spadku, ponieważ szybkie ograniczenie problemu ubóstwa wpłynie korzystnie na ograniczenie innych problemów społecznych np. alkoholizm.

2. Bezrobocie

Bezrobocie jest jednym z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych występującym na terenie naszej Gminy. Statystyki dotyczące tej kwestii nie do końca są wiarygodne gdyż bardzo powszechnym zjawiskiem (jak wynika z doświadczeń pracowników socjalnych tut. Ośrodka) jest tzw. „praca na czarno”. Zjawisko bezrobocia dotyka coraz szersze kręgi społeczeństwa. Jego skutkami dla większości dotkniętych nim osób są: pogorszenie standardu życia, izolacja społeczna, ograniczenie z uczestnictwa w życiu kulturalnym i politycznym. Związek pomiędzy brakiem pracy a pogorszeniem relacji w rodzinie jest coraz częściej zauważany przez pracowników socjalnych. Osoby bezrobotne swoje niezadowolenie, frustracje przenoszą na najbliższych co w konsekwencji psuje relacje i więzi rodzinne, atmosferę ogniska domowego, w najgorszym wypadku doprowadza do przemocy, rozpadu rodziny. Znaczna ilość rodzin, które dotyka bezrobocie nie posiada rozbudowanych zasobów, w szczególności oszczędności co dodatkowo komplikuje ich sytuację. Taki stan rzeczy pogłębia roszczeniową postawę osób nią dotkniętą. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej postrzegany jest przez tych ludzi jako instytucja, której jedyną rolą jest wypłata pomocy finansowej. Dodatkową komplikacją jest charakterystyczny w tej sytuacji brak samodzielnych działań zmierzających do poprawy swojej trudnej sytuacji. Niepokojącym jest również wspomniany wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne, do których należą np. alkoholizm, przemoc czy bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Należy podkreślić, że problem bezrobocia dotyka nie tylko mieszkańców gminy Brzesko, lecz jest charakterystyczny dla całego kraju.

W poniższej tabeli przedstawiono dane statystyczne przedstawiające problem bezrobocia na terenie Gminy Brzesko.

Rok	Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem	W tym kobiety	Długotrwale bezrobotni
2013	gmina	1165	639	609
	miasto	998	524	542
2012	gmina	1056	611	515
	miasto	943	516	471
2011	gmina	969	574	440
	miasto	895	508	436

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Brzesku

Jak wskazuje powyższa tabela liczba bezrobotnych w Gminie Brzesko znajduje się na stosunkowo wysokim poziomie i stale wzrasta. Problem bezrobocia jest zatem jednym z większych problemów społecznych Gminy. Pomimo wielu programów aktywizujących opracowywanych i wdrażanych przez władze powiatu (m.in. Powiatowy Urząd Pracy) i gmin oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych ich sytuacja na rynku pracy nie poprawia się. Jednym z efektów tego zjawiska jest zauważalna przez pracowników socjalnych stale rosnąca liczba osób emigrujących w celach zarobkowych. Szczególną rolę w najbliższej perspektywie czasowej w zakresie pomocy w wychodzeniu z bezrobocia będzie miała praca socjalna oraz działania środowiskowe dotyczące aktywizacji osób bezrobotnych (zatem wzrośnie rola Ośrodka Pomocy Społecznej w walce z bezrobociem). Praca socjalna prowadzona przez pracowników ośrodka obejmuje między innymi pomoc w planowaniu nowych ścieżek kariery, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie. Ponadto wzrośnie częstotliwość i zakres współpracy pracowników socjalnych z pracownikami Powiatowego Urzędu Pracy w Brzesku, szczególnie w zakresie pozyskiwania i wymiany informacji o możliwości aktywizacji bezrobotnych klientów pomocy społecznej. Doświadczenia MOPS w Brzesku oraz dane statystyczne wskazują na szczególnie trudną sytuację bezrobotnych kobiet podejmujących próbę powrotu

na rynek pracy po długim okresie pozostawania bez pracy oraz po urlopach macierzyńskich (wskazują na to m.in. doświadczenia wyniesione z realizacji projektu „Program aktywizacji osób bezrobotnych w Gminie Brzesko”.

3. Problem alkoholizmu

Problem uzależnienia od alkoholu w ocenie pracowników socjalnych tut. Ośrodka jest jednym z najpoważniejszych w obszarze pomocy społecznej na terenie naszej Gminy. Alkoholizm odbija się na życiu zawodowym, rodzinnym i społecznym. Nie ma takiej dziedziny życia osoby uzależnionej, na którą nie oddziaływałby negatywnie. Nadużywanie alkoholu przez jednego z członków rodziny zakłóca prawidłowe funkcjonowanie jej całej, rodzi poważne problemy i jest powodem cierpienia dorosłych i dzieci. Alkoholizm wywołuje w nich poczucie lęku, gniewu, strachu, wstydu, zatem uderza nie tylko w alkoholika. Rodziny alkoholowe często są niewydolne wychowawczo. Nie realizują w sposób prawidłowy swojej funkcji opiekuńczo wychowawczej. Ponadto z alkoholizmem wiąże się szereg innych negatywnych zjawisk jak np. ubóstwo, bezrobocie, agresja, przemoc, dodatkowo destabilizujących dotknięte nim rodziny. Pomoc osobom z problemem alkoholowym na terenie Gminy i ich rodzinom koordynowana jest przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Podejmuje ona m.in. czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby, u której zachodzi podejrzenie, iż jest uzależniona od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego. Zadania z zakresu uzależnień od alkoholu realizowane są w oparciu o Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych. W celu zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym Komisja podjęła również współpracę z Poradnią Leczenia uzależnienia i współuzależnienia przy SP ZOZ w Brzesku. Przy Ośrodku działa Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych oraz dla Ofiar Przemocy w którym pomoc uzyskać mogą alkoholicy oraz ich rodziny. Dyżury pełnią: psycholog, prawnik, mediator, przedstawiciel policji również pracownik socjalny. Porady oferowane są bezpłatne dzięki temu dostępne dla bardzo szerokiej grupy osób potrzebujących. Punkt pełni ważną rolę w lokalnym systemie pomocy. Jego zadaniem jest zdiagnozowanie problemów całej rodziny i zaplanowanie pomocy dla wszystkich jej członków. W związku z tym osoby dyżurujące w punkcie muszą zaproponować szerokie i interdyscyplinarne rozwiązanie problemu. Do zadań punktu należy dostarczenie informacji o możliwości podejmowania terapii, motywowanie i kierowanie na leczenie odwykowe, udzielenie wsparcia, pomocy psychologicznej osobom po zakończonej terapii odwykowej i ich rodzinom oraz pomoc prawna i w formie pracy socjalnej.

Dane statystyczne szczegółowo obrazujące problem alkoholizmu w Gminie Brzesko ilustruje poniższa tabela

Rok	Ilość wniosków skierowanych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Ilość wniosków skierowanych do Sądu o przymusowe leczenie (przez MKRPA)
2013	90	15
2012	110	12
2011	144	20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzesku

Analizując powyższą tabelę można zauważyć, iż poziom kierowanych wniosków do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o leczenie osób nadużywających alkohol w ostatnich latach utrzymuje się na podobnym poziomie i można stwierdzić, że ten poziom będzie się utrzymywał w najbliższych latach. Jednak powyższe liczby nie do końca oddają w pełni liczbę osób z nim dotkniętych. Wiele osób podejrzewa problem, jednak nie uświadamia sobie uzależnienia a wiele po prostu go ukrywa. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii zakłada zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu poprzez współpracę z Poradnią Leczenia Uzależnień i Współuzależnień w Brzesku.

4. Problemy osób starszych

Zmiany związane z wiekiem prowadzą do ograniczenia samodzielności, utraty poczucia bezpieczeństwa, zmniejszenia się sprawności intelektualnej i wynikającej z niej niemożności podejmowania samodzielnych decyzji. Sytuacja materialna osób starszych jest często trudna, szczególnie w przypadku osób samotnych. Mają one również utrudniony dostęp do rehabilitacji i skutecznego leczenia. Zatem głównymi wyzwaniami w tej sferze jest poprawa dostępu do usług medycznych (leczenia, rehabilitacji) oraz poprawa ich sytuacji finansowej. Na terenie gminy zauważalne ponadto są braki w zakresie możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu przez osoby starsze. Problem ten dotyczy szczególnie terenów wiejskich. Często mówi się, że to najbliższa

rodzina powinna sprawować opiekę nad osobami starszymi. Tymczasem brak jest efektywnych rozwiązań systemowych, które wspierałyby rodzinę w jej funkcjach opiekuńczych. Opieka sprawowana przez najbliższych nad osobami starszymi powinna być wspierana przez szereg instytucji zarówno państwowych jak i społecznych (fundacje, stowarzyszenia). Analizując problemy osób starszych – mieszkańców Gminy Brzesko należy także wskazać na problem przemocy wobec nich. Często osoby w podeszłym wieku traktowane są jedynie jako źródło utrzymania. Są traktowane w sposób przedmiotowy, nie zapewnia się im odpowiedniej opieki, padają ofiarą przemocy zarówno fizycznej, psychicznej jak i ekonomicznej. Osoby starsze jako ofiary mają trudności z dotarciem do instytucji mogących udzielić pomocy w związku z niesamodzielnością i częstym „uzależnieniem” od oprawców.

Liczba osób przebywających w Domach Pomocy Społecznej w latach 2011-2013

Domy Pomocy Społecznej	2011		2012		2013	
	Liczba osób	18	Liczba osób	22	Liczba osób	24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzesku
Świadczenia dla osób starszych

Usługi opiekuńcze, w tym usługi opiekuńcze specjalistyczne	2011		2012		2013	
	Liczba osób którym przyznano decyzja świadczenia	Liczba świadczeń	Liczba osób którym przyznano decyzja świadczenia	Liczba świadczeń	Liczba osób którym przyznano decyzja świadczenia	Liczba świadczeń
	69	23 992	67	24 606	76	26 431

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzesku

Podjęcie próby rozwiązania problemów osób starszych jest szczególnie istotne, gdyż starzenie się społeczeństwa oraz postęp medycyny w niedługiej perspektywie doprowadzi do wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym, będzie to zatem jeden z najważniejszych wyzwań stojących przed całym społeczeństwem w tym Gminą Brzesko. W perspektywie realizacji strategii problem nie powinien ulegać dynamicznemu pogłębieniu jednak ze względu na jego wagę i niekorzystne długofalowe perspektywy demograficzne działania zmierzających do łagodzenia jego skutków należy podjąć jak najwcześniej.

5. Problemprzemocy w rodzinie

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, netykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne.

Przemoc w rodzinie jest powszechnym zjawiskiem na terenie Gminy Brzesko, może przybrać najróżniejsze formy: przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej czy zaniedbania. Ofiarami są zazwyczaj kobiety i dzieci, rzadziej mężczyźni. Odciska swoje piętno nie tylko w środowiskach dotkniętych innymi patologiami, ale również w rodzinach, które pozornie funkcjonują prawidłowo. Wiele osób, które doświadczają przemocy ukrywa ten fakt. Czują wstyd, zażenowanie, poczucie winy, które nie pozwalają im podzielić się z nikim swoim problemem. Dane statystyczne nie do końca odzwierciedlają skali problemu ponieważ prawdopodobnie wiele aktów przemocy w ogóle nie jest ujawnianych. Wspomniana postawa ofiar przemocy jest również przyczyną olbrzymich trudności w walce z tym zjawiskiem. Ustawa z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nałożyła na gminy obowiązek tworzenia i obsługę zespołów interdyscyplinarnych. Działalność i funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego w Gminie Brzesko uregulowano uchwałą Nr VII/37/2011 Rady Miejskiej w Brzesku z dnia 30 marca 2011 r., natomiast jego obecny skład osobowy ustalił Burmistrz Brzeska Zarządzeniem Nr 189/2013 z 28.06.2013 roku. Zespół ten pełni rolę strategiczno-koordynującą: kształtuje lokalną politykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tworzy spójny lokalny system ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Do innych jego zadań należą:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,

- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie

Współpraca interdyscyplinarna w opinii pracowników socjalnych tut. Ośrodka jest najbardziej efektywną i kompleksową formą pomocy dziecku i rodzinie. W rodzinach, w których występuje problem przemocy prowadzona jest szeroko rozumiana praca socjalna obejmująca między innymi: kierowanie wniosków do prokuratury, sądu rodzinnego, do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brzesku, stały kontakt z policją, kuratorami i placówkami oświatowymi. Ofiary przemocy mają możliwość skorzystania z poradnictwa specjalistycznego w ramach Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dla ofiar przemocy w rodzinie w Brzesku, otrzymują także pomoc materialną w miarę potrzeb. Z kolei sprawcy przemocy kierowani są na terapię grupową i indywidualną.

Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH
2011	215	728
2012	238	765
2013	268	855

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzesku

Działania podejmowane przez policjantów Komendy Powiatowej Policji w Brzesku			
	2011	2012	2013
wypełnione formularze „Niebieska Karta”	54	53	47
pokrzywdzeni przemocą domową	63 osoby dorosłe (w tym 56 kobiet, 7 mężczyzn) i 4 małoletnich	67 osoby dorosłe (w tym 60 kobiet, 7 mężczyzn) i 27 małoletnich	50 osoby dorosłe (w tym 48 kobiet, 2 mężczyzn) i 22 małoletnich
przesłanie informacji do instytucji	55	119	115

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Brzesku.

Z powyższych danych, w perspektywie najbliższych pięciu lat obowiązywania niniejszej strategii problem zjawiska przemocy będzie miał miejsce. W związku ze znaczną liczbą działań podejmowanych przez instytucje i organizacje zarówno rządowe jak i pozarządowe zmierzających do zwiększenia świadomości i wiedzy nt. zjawiska przemocy pośród jej ofiar należy spodziewać się wzrostu liczby ujawnianych przypadków przemocy. Ponadto nasilające się bieżące konflikty w rodzinach dotyczące m.in. problemu bezrobocia, alkoholizmu czy ubóstwa mogą również doprowadzić do przemocy.

6. Problem niepełnosprawności i chorób

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2011, Nr 127, poz. 721 z późn. zm.), niepełnosprawni to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej.

Szacując liczbę osób niepełnosprawnych należy pamiętać, że zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, osobą niepełnosprawną jest osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoba, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności przy wykonywaniu podstawowych czynności dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa).

W/w ustawa określa trzy **stopnie niepełnosprawności** :

Znaczny – do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,

Umiarkowany – do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,

Lekki – do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Głównym celem polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych na terenie gminy Brzesko powinno być podjęcie działań we wszystkich ważnych sferach życia: zatrudnieniu, edukacji, zabezpieczeniu socjalnym, mieszkalnictwie, dostępie do dóbr i usług, likwidacja barier architektonicznych, komunikacyjnych, psychologicznych, tworzenie różnych form samopomocy w rozwiązywaniu problemów życia codziennego, umożliwiających pełną integrację społeczną i przeciwdziałających marginalizacji społecznej osób niepełnosprawnych.

Z obserwacji pracowników socjalnych tut. Ośrodka wynika iż, osoby niepełnosprawne natykają się w swoim codziennym życiu na szeroki wachlarz trudności m. in.: poruszanie się, dostęp do służby zdrowia, rehabilitacji, świadczeń, wysokie koszty leczenia, dostępem do rynku pracy, itp. Często niepełnosprawność wiąże się z koniecznością ponoszenia przez osoby i rodziny nią dotknięte dodatkowych wysokich kosztów związanych z leczeniem. Obciążenie to powoduje, iż brakuje im środków finansowych na bieżące utrzymanie a to z kolei powoduje konieczność interwencji ze strony pomocy społecznej.

W zakresie aktywności zawodowej głównymi barierami są: niższa atrakcyjność osoby niepełnosprawnej na rynku pracy, niedobór stanowisk pracy dla osób z niektórymi schorzeniami (brak zakładów pracy chronionej), niskie wykształcenie i kwalifikacje (związane z utrudnionym dostępem do edukacji). Tylko nieliczni pracodawcy zdają sobie sprawę, że niepełnosprawni są niezwykle sumiennymi i zmotywowanymi do pracy ludźmi, bardziej doceniają pracę, którą wykonują. Niestety wciąż widoczny jest w społeczeństwie stereotyp osoby niepełnosprawnej, jako upośledzonej w każdej dziedzinie życia łącznie z aktywnością zawodową.

Problemami osób niepełnosprawnych w naszej Gminie zajmuje się głównie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności

	do 16-tego roku życia			
	2011	2012	2013	ogółem
kobiety	16	20	16	52
mężczyźni	24	19	19	62
razem	40	39	35	114

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Brzesku.

Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności

	powyżej 16-tego roku życia			
	2011	2012	2013	ogółem
kobiety	132	236	202	570
mężczyźni	139	190	198	527
razem	271	426	400	1097

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Brzesku.

Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności

stopień	powyżej 16-tego roku życia			
	2011	2012	2013	ogółem
lekki	84	110	89	283
umiarkowany	127	191	200	518

znaczny	60	125	111	296
razem	271	426	400	1097

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Brzesku

Pomoc udzielona osobom niepełnosprawnym ze środków PFRON

Rodzaj udzielonej pomocy	2011		2012		2013	
	Wysokość przyznanych świadczeń (w zł)	Liczba osób, którym przyznano pomoc	Wysokość przyznanych świadczeń (w zł)	Liczba osób, którym przyznano pomoc	Wysokość przyznanych świadczeń (w zł)	Liczba osób, którym przyznano pomoc
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	174.952,00	1228	232.418,34	935	192.228,79	639
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	49.509,00	51	144.434,00	134	57.535,00	56
Likwidacja barier architektonicznych						
Dofinansowania przyznane	21.646,00	9	15.282,78	3	32.387,10	8
Dofinansowania wypłacone	18.875,00	8	15.154,86	3	22.354,52	6
Likwidacja barier technicznych						
Dofinansowanie przyznane	14.104,00	21	34.300,00	32	19.240,00	17
Dofinansowanie wypłacone	11.703,99	18	32.500,00	30	19.240,00	17
Likwidacja barier w komunikowaniu się						
Dofinansowanie przyznane	1.350,00	4	2.699,86	2	0	0
Dofinansowanie wypłacone	1.350,00	4	2.699,86	2	0	0
Dofinansowanie kosztów działalności WTZ	547.452,00	37	510.708,60	38	547.452,00	37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku.

W związku z postępowaniem medycyny oraz rozpowszechnianiem się chorób cywilizacyjnych istnieje duże prawdopodobieństwo iż liczba osób niepełnosprawnych będzie nieznacznie rosła. Należy dodać, iż obraz statystyczny tego zjawiska szczególnie z orzeczeniem o niepełnosprawności jest ściśle powiązany ze zmianami przepisów prawa oraz sposobami egzekucji np. „uszczelnienie” systemu rentowego spowodowało wzrost liczby orzeczeń o niepełnosprawności wydawanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o stopniu niepełnosprawności.

IV Cele Strategii na lata 2015-2020

Cel główny:		
Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Brzesko przez ograniczanie głównych problemów społecznych gminy oraz łagodzenie ich skutków.		
Cel szczegółowy 1:		
Zmniejszenie bezrobocia i jego skutków na terenie Gminy Brzesko		
Cel operacyjny	Realizator	Wskaźnik
Organizowanie prac interwencyjnych	Urząd Miejski przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy	Liczba bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych

	w Brzesku	
Objęcie pracą socjalną osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych celem zachęcenia do aktywnego poszukiwania pracy	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzesku	Liczba rodzin objęta pracą socjalną
Objęcie pomocą finansową rodzin dotkniętych problemem bezrobocia	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzesku	Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia finansowego z powodu bezrobocia
Realizacja projektów finansowanych ze środków zewnętrznych mających na celu aktywizację zawodową ich uczestników	Urząd Miejski Brzesko, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzesku	Liczba osób objętych projektami.
Cel szczegółowy 2: Zapobieganie ubóstwu rodzin/osób z terenu Gminy Brzesko		
Cel operacyjny	Realizator	Wskaźnik
Udzielenie pomocy finansowej rodzinom ubogim	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzesku	Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia z powodu ubóstwa
Udzielanie pomocy rodzinom ubogim w formie dożywiania dzieci w szkole	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzesku	Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w formie dożywiania dzieci w szkole
Praca socjalna nakierowana na aktywizację zawodową i odpowiednie gospodarowanie budżetem domowym	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzesku	Liczba rodzin/osób objętych pracą socjalną
Cel szczegółowy 3: Zapobieganie uzależnieniom alkoholowym i łagodzenie ich skutków		
Cel operacyjny	Realizator	Wskaźnik
Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od alkoholu skierowana głównie do dzieci i młodzieży	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	Liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych Liczba zorganizowanych akcji, szkoleń, artykułów
Kontrole w punktach sprzedaży alkoholu	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we współpracy z Policją	Liczba przeprowadzonych kontroli
Występowanie do Sądu z wnioskami o podjęcie kroków w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba skierowanych wniosków do Sądu
Cel szczegółowy 4: Poprawa warunków funkcjonowania osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Brzesko oraz ich aktywizacja		
Cel operacyjny	Realizator	Wskaźniki
Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej	Urząd Miejski Brzesko	Liczba obiektów użyteczności publicznej stanowiących własność Gminy Brzesko, w których zlikwidowano bariery architektoniczne
Pomoc finansowa udzielona osobom niepełnosprawnym	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzesku	Liczba osób, którym udzielono pomocy finansowej z powodu niepełnosprawności
Rozwój środowiskowych form opieki nad osobami niepełnosprawnymi	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzesku	Liczba osób objętych pomocą w formie usług specjalistycznych, dziennych domów pobytu i wsparcia środowiskowego
Cel operacyjny 5: Zapobieganie i ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie		
Podejmowanie w stosunku do rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy działań zmierzających do likwidacji tego zjawiska.	Zespół Interdyscyplinarny	Liczba rodzin objęta procedurą „Niebieskiej Karty”
Wsparcie prawne, psychologiczne	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba osób dotkniętych przemocą